

«Ατενίζω το μέλλον με απέραντη

Media: ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ **Page:** 1,30-31 **Published at:** 02-02-2024

Author: **Surface:** 1559.34 cm² **Circulation:** 4750

Subjects:

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ
ΜΕΤΙΝ ΑΡΝΤΙΤΙ
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ
«Ατενίζω το μέλλον
με απέραντη
θλίψη» ΣΕΛ. 30-31

«Ανέκαθεν η Εκκλησία στηριζόταν στον π

Νικητής πολλών λογοτεχνικών βραβείων, επιτυχημένος συγγραφέας, φιλάνθρωπος και επιχειρηματίας. Όλες αυτές οι ιδιότητες συγκεντρώνονται στο πρόσωπο του γαλλόφωνου συγγραφέα, τουρκικής καταγωγής, Μετίν Αρντιτί με τον οποίο μιλήσαμε με αφορμή την έκδοση του τρίτου κατά σειρά βιβλίου του στα ελληνικά. Το «Φονικό καρναβάλι» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη σε μετάφραση της Ρίτας Κολαίτη. Η παρουσίασή του θα γίνει την ερχόμενη Τρίτη 6 Φεβρουαρίου στο Μουσείο Μπενάκη. Γεννήθηκε στην Αγκυρα το 1945 και ζει στη Γενεύη. Μολονότι είναι Εβραίος, αποδοκιμάζει τη βία πολιτική του Ισραήλ που δεν συνάδει με την ιουδαϊκή ουμανιστική κουλτούρα. Εξαιρετικός αφηγητής, σε κάθε βιβλίο του προσφέρει πάντα στον αναγνώστη μια ενδιαφέρουσα λογοτεχνική ιστορία. Ετσι και σε αυτό το βιβλίο μάς μεταφέρει από τον 16ο αιώνα και μια σειρά εγκλημάτων που διαπράχθηκαν το 1575 κατά την περίοδο του Καρναβαλιού της Βενετίας -που οι ιστορικοί ονόμασαν «Φονικό καρναβάλι»- στο 2012, όπου ένας καθηγητής Λατινικών στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης προσπαθεί να αποκαλύψει την ασύλληπτη ραδιουργία που εξυφαινεται από τη συμμαχία μιας ακροδεξιής ομάδας της ρωμαϊκής Κουρίας και των μισθοφόρων του ISIS. Σκοπός τους η δολοφονία του Πάπα, τον οποίο θεωρούν υπερβολικά προσηνή απέναντι στους μετανάστες.

► Στην ΚΥΡΙΑΚΗ ΜΠΕΙΟΓΛΟΥ

• **Κυκλοφόρησε πρόσφατα στη χώρα μας το «Φονικό καρναβάλι», ένα πολυεπίπεδο μυθιστόρημα. Πότε αρχίσατε να το «γράφετε» στο μυαλό σας;**

Η αφορμή ήταν ένα ιστορικό γεγονός, το οποίο θεωρώ ανεξήγητο, μυστηριώδες. Και είναι το εξής: 80 χρόνια πέρασαν χωρίς η Εκκλησία να αντιδράσει αόφουτο εκδόθηκε το περίφημο βιβλίο του Κοπέρνικου, το οποίο, ακολουθώντας τη θεωρία του Γαλιλαίου σύμφωνα με την οποία η Γη γυρίζει γύρω από τον Ήλιο, αμφισβητεί τη θεμελιώδη αρχή των ιερών κειμένων που υποστηρίζει ότι η Γη είναι το κέντρο του Σύμπαντος.

• **Τι κοινά στοιχεία έχει ο σημερινός θρησκευτικός φανατισμός με εκείνον της Ιταλικής Αναγέννησης που περιγράφετε στο βιβλίο;**

Δεν πιστεύω ότι πρόκειται για φανατισμό, για μια άκριτη πίστη. Ανέκαθεν η θρησκεία ήταν ένα άλλοθι. Τη χρησιμοποιούσαν κατά το δοκούν. Σε όλες τις περιόδους της Ιστορίας αυτό που πραγματικά θέλει η ιθύνουσα τάξη είναι να μην απολέσει την ισχύ της, να διατηρήσει πάση θυσία την εξουσία της. Ετσι αυτό το άλλοθι διαιωνίζεται ανά τους αιώνες με ολέθριες συνέπειες.

• **Ο ήρωάς σας Μπενεντίκτ Ουγκ από καθηγητής Λατινικών και φιλόσοφος μετατρέπεται σε έναν «ατρόμητο» ντετέκτιβ. Τι είναι αυτό που κινητοποιεί τους ανθρώπους ώστε να αποκτούν «υπερφυσικές» δυνάμεις και ιδιότητες που δεν ήξεραν ότι είχαν;**

Ο καθηγητής Ουγκ είναι ένας βαθιά διανοούμενος, ένας εμβριθής μελετητής. Το πάθος του για τη λατινική γραμματεία είναι ανεξάντλητο, είναι η υπόστασή του αυτή καθεαυτή. Διακινδυνεύει τα πάντα για να μάθει την αλήθεια. Και βέβαια το πάθος είναι αυτό που προσφέρει στον άνθρωπο μια «υπερφυσική» δύναμη που τον ωθεί σε πράξεις πέρα από συμβατικότητες, μετριότητες, φόβους. Επειτα μην ξεχνάμε ότι επιπλέον είναι ερωτευμένος με μια νεότερή του, σαγηνευτική γυναίκα. Και ο έρωτας του δίνει φτερά!

• **Ο έρωτας και οι μεγάλες δίνες του στο βιβλίο σας πυροδοτούν καταστάσεις. Ωστόσο φαίνεται πως κι αυτός ακολουθεί σήμερα την εποχή. Απομυθοποιείται. Τι σκέφτεστε; Πώς έχουν εξελιχθεί οι σχέσεις των ανθρώπων;**

Ο έρωτας είναι το αστείρευτο μυστήριο της ζωής. Οι δίνες του μας κρατούν ζωντανούς. Σε όλη τη λογοτεχνία, ανά τους αιώνες, όχι μόνο πυροδοτεί καταστάσεις, αλλά γκρεμίζει σύμπαντα. Δεν πιστεύω ότι σήμερα ο έρωτας απομυθοποιείται. Ίσως αλλάζει τρόπος έκφρασης ακολουθώντας το ρεύμα, αλλά η ουσία του παραμένει η ίδια. Θεϊκή και μοναδική.

• **Κεφάλαιο και Εκκλησία: θίγετε τη σχέση τους στο βιβλίο. Σε ποια συμπεράσματα έχετε καταλήξει;**

Χρήμα και Εκκλησία: ένα μεγάλο θέμα που προκαλεί συνήθως τριγμούς στα θεμέλια ενός ιερού θεσμού. Και ακριβώς γι' αυτό το θίγω στο βιβλίο μου. Πρόκειται για έναν σφιχτό εναγκαλισμό. Η Εκκλησία χρειάζεται γερά στηρίγματα, είτε εγκόσμια είτε πνευματικά, για να διατηρήσει το κύρος της. Ένα από αυτά είναι ασφαλώς το χρήμα, οι μηχανισμοί του, οι θεσμοί που το διακινούν. Κι αυτό δεν είναι σημερινό φαινόμενο. Ανέκαθεν η Εκκλησία στηριζόταν στον πλούτο των ιερωτών.

• **Το μυθιστόρημά σας «Το παιδί που μετρούσε τον κόσμο» μεταφέρθηκε πρόσφατα στον κινηματογράφο από τον ελληνικής καταγωγής σκηνοθέτη Takis Candilis. Η ταινία, γαλλικής παραγωγής, γυρίστηκε στις Σπέτσες και εσείς ερμηνεύετε έναν από τους βασικούς ρόλους. Ήταν μεγάλη πρόκληση για σας;**

Οντως ήταν μεγάλη πρόκληση και θα εξηγήσω το γιατί. Η συγκεκριμένη ταινία ήταν η δεύτερη ταινία που βασίζεται σε μυθιστόρημά μου. Μόνο αυτή όμως μου επέτρεψε να καταλάβω ποια πρέπει να είναι η σχέση του βιβλίου με την κινηματογραφική μεταφορά του. Συχνά ακούμε ότι μια ταινία βασισμένη σε μυθιστόρημα είναι μια δεύτερη δημιουργία. Ακούμε επίσης ότι ο συγγραφέας πρέπει να παραδώσει το «παιδί» του στον σκηνοθέτη και να το ξεχάσει. Κατά τη γνώμη μου αυτή η αντίληψη είναι εσφαλμένη. Πιστεύω πως ιδανικά το μυθιστόρημα που μεταφέρεται στην οθόνη πρέπει να μοιάζει με μια γυναίκα την οποία βλέπουμε με άλλο μάτι επειδή άλλαξε τρόπο ένδυσης. Στην πραγματικότητα όμως έχει παραμείνει ίδια. Η

Λούτο των ισχυρών»

Πάντα η θρησκεία ήταν ένα άλλοθι

Ο έρωτας είναι το αστείρευτο μυστήριο της ζωής. Οι δίνες του μας κρατούν ζωντανούς. Σε όλη τη λογοτεχνία, ανά τους αιώνες, όχι μόνο πυροδοτεί καταστάσεις, αλλά γκρεμίζει σύμφωνα

στογιέφσκι, αυτόν τον ανυπέβλητο ψυχογράφο, τον Τολστόι για την αφηγηματική του μαεστρία, τον Τσέχοφ για τη λεπτότητα του λόγου του. Για έναν παθιασμένο, διά βίου αναγνώστη αυτή η λίστα είναι μακροσκελής: Νίτσε, Χέλντερνι, Μακιαβέλι, Μπαλζάκ, Ζολά, Μοπασάν, Προυστ, Μολιέρους, αλλά και οι σύγχρονοι Φίλιπ Ροθ, Ισαάκ Σίνγκερ, Χαρούκι Μουρακάμι... Θα πρέπει να σας πω ότι, προτού καταπιστώ με το μυθιστόρημα, έγραφα δοκίμια για το έργο του Λα Φοντέν, του Νίτσε και του Μακιαβέλι. Από τους Έλληνες ποιητές έχω αδυναμία στον Καβαφί και αναφέρομαι συχνά σε στίχους της «Ιθάκης». Αγαπώ επίσης τον Σικελιανό, τον Σεφέρη, τον Ελύτη. Και βέβαια τον Καζαντζάκη που με συγκλονίζει με τη δύναμη της μυθοπλασίας του.

• **Είστε από το 2016 Πρόεδρος Καλής Θελήσεως. Ποια είναι τα φλέγοντα θέματα στον πλανήτη μας, κύριε Αρντιτί; Πώς βλέπετε το μέλλον τόσο ως συγγραφέας αλλά και ως άνθρωπος που ασχολείται με τα κοινά;**

Το φλέγον θέμα αυτή τη στιγμή είναι η διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης. Για μένα προσωπικά είναι ένα θέμα που με απασχολεί πολύ και γι' αυτό ακριβώς με όρισαν Πρόεδρος Καλής Θελήσεως για τον διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ των δύο λαών. Ατενίζω το μέλλον με απέραντη θλίψη. Κι αυτό είναι παρεπόμενο της ύβρεως και της ματαιοδοξίας κάποιων ανθρώπων. Με διακατέχει η απαισιοδοξία γιατί βλέπω να έρχονται κι άλλοι πόλεμοι. Ο όλεθρος και η οδύνη δεν θα σταματήσουν δυστυχώς. Από την άλλη βέβαια διατηρώ την αισιοδοξία μου γιατί ο άνθρωπος έχει μια απίστευτη ικανότητα να σβάνει τα δυσάρεστα και να προσβλέπει σε καλύτερες μέρες.

• **Από το 1998 το Ίδρυμα Αρντιτί χορηγεί υποτροφίες σε απόφοιτους του Πανεπιστημίου της Γενεύης και βραβεία σε συγγραφείς και μαθητές. Λένε πως η λογοτεχνία δεν θα σώσει τον ανάληπτο κόσμο που ζούμε, ωστόσο ποια είναι η δύναμή της που τον κάνει λίγο καλύτερο;**

Εχω δημιουργήσει δύο ιδρύματα: το πρώτο είναι το «Ίδρυμα των Μουσικών Οργάνων Γενεύης» με αντικείμενο τη μουσική εκπαίδευση παιδιών στην Παλαιστίνη και στο Ισραήλ. Παρέχουμε επίσης τη βοήθειά μας σε μια σχολή χορωδίας που έχει δύο παραρτήματα στα κατεχόμενα εδάφη της Παλαιστίνης, ένα στη Εβρον και ένα στη Βηθλέμ, και καλύπτουμε το συνολικό κόστος διδασκαλίας. Το δεύτερο είναι το «Ίδρυμα Αρντιτί για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο», το οποίο ασχολείται με έναν διαγωνισμό γραπτού διαλόγου μεταξύ Ισραηλινών και Αράβων φοιτητών που κατοικούν στο Ισραήλ. Το δεύτερο ίδρυμα συμπεριλαμβάνει όλα τα Πανεπιστήμια που εδρεύουν στο Ισραήλ. Οι φοιτητές που λαμβάνουν μέρος στον διαγωνισμό πρέ-

Το φλέγον θέμα αυτή τη στιγμή είναι η διένεξη μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστίνης. Για μένα προσωπικά είναι ένα θέμα που με απασχολεί πολύ και γι' αυτό ακριβώς με όρισαν Πρόεδρος Καλής Θελήσεως για τον διαπολιτισμικό διάλογο μεταξύ των δύο λαών. Ατενίζω το μέλλον με απέραντη θλίψη

αυτό το πρόγραμμα δώσαμε τον αγγλικό τίτλο «In the other's shoes» (φορώντας τα παπούτσια του άλλου). Από το 2009 έχουμε λάβει χιλιάδες κείμενα. Προς το παρόν ο διαγωνισμός έχει σταματήσει για ευνόητους λόγους. Το «Ίδρυμα για τον Διαπολιτισμικό Διάλογο» οργανώνει αυτές τις μέρες στη Γενεύη συναντήσεις στις οποίες συμμετέχουν ειδήμονες γύρω από θέματα της Μέσης Ανατολής με σκοπό να γίνει κατανοητό ποιες είναι οι πραγματικές παράμετροι της σύγκρουσης.

• **Διαλέξατε μια φράση του Βασίλι Γκρόσμαν ως προμετωπίδα: «Εκεί που ζημερώνει το Καλό, παιδιά και γέροι κάνουν, το αίμα ρέει ποτάμι». Ποιο είναι το μήνυμά που μας απευθύνετε;**

Η φράση του Γκρόσμαν μάς συναρπάζει με την ποιότητά της, αλλά ταυτόχρονα μάς τρομάζει με την ανατρεπτικότητα της. Το νόημά της είναι ξεκάθαρο: Το «καλό» κανείς δεν μπορεί να το αμφισβητήσει. Αυτό που δεν επιτρέπει καμία συζήτηση, καμία αντίρρηση, είναι ο δογματισμός, η θρησκοληψία. Στο όνομα της θρησκείας οι ισχυροί του κόσμου διαπράττουν τα χειρότερα εγκλήματα με πρόσχημα το «καλό».

ψυχή της δεν άλλαξε. Επομένως θα πρέπει οι δύο δημιουργοί, ο συγγραφέας και ο σκηνοθέτης, να συνυπάρχουν μέσα σε μια απόλυτη κατά το δυνατόν αρμονία. Προς μεγάλη μου τύχη αυτό συνέβη με τον Τάκη Κανδύλη και μένα. Βρήκαμε ο ένας τον άλλον. Μας ενώνει μια βαθιά φιλία. Όταν μάλιστα του εξομολογήθηκα ότι από παιδί λάτρευα το θέατρο και έπαιζα σε όλες τις σχολικές παραστάσεις, μου πρότεινε να ερμηνεύσω τον ρόλο του καθηγητή Μαρκόπουλου στην ταινία.

Διάβασα το σενάριο και είδα πως ο Τάκης διάλεξε να βάλει στο στόμα του καθηγητή τα λόγια που είχα γράψει για τον παπιά του νησιού και που, γράφοντάς τα, είχα πολύ συγκινηθεί. Του ζήτησα λοιπόν να μου προσφέρει τον ρόλο του κληρικού και να μου επιτρέψει να πω τα λόγια αυτά: «Στην τρικυμία ο ναυτικός αναγκάζεται να σιγουρέψει το καράβι του με τρεις άγκυρες. Δύο στην πλώρη και μία στην πρύμνη. Εχασες το παιδί σου. Ζεις κι εσύ μια τρικυμία. Ο Θεός σου προσφέρει τις τρεις άγκυρες».

Ο Τάκης με εμπιστεύτηκε, παρ' όλο που ο ρόλος ήταν σημαντικός. Μου έδωσε τον ρόλο του παπα-Κοσμά στο νησί που περνάω εδώ και 40 χρόνια όλες τις διακοπές μου χειμώνα-καλοκαίρι. Ήταν για μένα μια βαθιά συγκίνηση, αλλά και μια μεγάλη απόλαυση.

• **Με ποιους συγγραφείς ανοίγετε συνήθως έναν νοητό διάλογο;**

Αναμφίβολα οι λογοτεχνικές καταβολές μου είναι οι μεγάλοι κλασικοί συγγραφείς. Με αυτούς συνομιλώ. Σε μια νοητή λίστα την πρώτη θέση κατέχει ο Κάφκα κυρίως για την ανυπέβλητη τέχνη του στη μυθιστορηματική πλοκή, την οξυδερκεία του, τη βαθιά ανθρωπιά του. Συμπεριλαμβάνω ασφαλώς τους μεγάλους Ρώσους: τον Ντο-

πει να γράψουν ένα κείμενο συναφές με οποιοδήποτε θέμα που αφορά τις σχέσεις των δύο λαών. Η μόνη απαίτηση είναι ο Αραβας να μπει στη θέση του Ισραηλινού και ο Ισραηλινός στη θέση του Αραβ. Σε